

Rodzina, ród, dynastia

Bibliografia:

- Źródło: *Dynastia Miziołków*, [w:] Joanna Olech, *Dynastia Miziołków*, Kraków 1997.

Rodzina, ród, dynastia

Paralaksa – bliskoludy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o.

Paralaksa – bliskoludy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o.

Niektórzy z nas mają brata, inni siostrę, niektórzy są jedynakami, a inni mają dużo rodzeństwa. Każda rodzina jest inna, niepowtarzalna, ma swoje tajemnice i [anegdoty](#).

Ćwiczenie 1

Przeczytaj fragment książki lub wysłuchaj nagrania pt. *Dynastia Miziołków* i wypisz z niego trudne słowa, aby je utrwalić.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DgEuBxNck>

Fragment „Dynastii Miziołków” czyta Elżbieta Golińska

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Nagranie audio z odczytaniem przez Elżbietę Golińską fragmentem „Dynastii Miziołków”.

” Joanna Olech

Dynastia Miziołków

Miziołek – to ja. To idiotyczne przezwisko przyłgnęło do mnie we wczesnym dzieciństwie. Nie miałem jeszcze dwóch lat, kiedy wyklepałem przed zdumioną rodziną pierwszą rymowaną wyliczankę: „Aniołek, miziołek, róża, bez, konwalia, balia, wściekły pies...”. Fijołek, miziołek... Wtedy wydawało mi się, że to żadna różnica... Nikt mnie w domu nie nazywa inaczej. Czasem myślę, że starzy musieliby zajrzeć do [metryki](#), żeby przypomnieć sobie, jak mi dali naprawdę na imię!

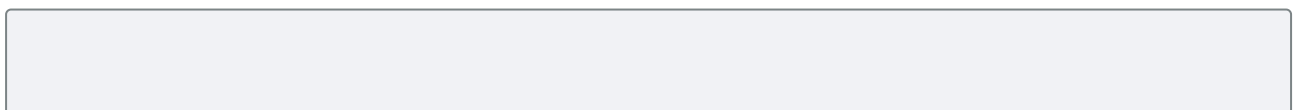
Mamiszon – są takie dni, kiedy wydaje mi się, że to mama ma dwanaście lat, a ja trzydzieści z hakiem. Jak gra z nami w „Czarnego Piotrusia” – to zagląda w karty i kantuje. Gotuje jak nieudolny dwunastolatek – to pewne! Płacze w kinie. Gubi rękawiczki. Poza tym czyta ciągle od nowa „Chatkę Puchatka”. Czasami wolałbym, żeby mama była bardziej przytomna. Ostatnio wylali ją z komitetu rodzicielskiego, bo w obecności całego grona nazwała naszego dyra „śledziowym łebkiem”. Dam głowę, że Mamiszon ciągle jeszcze zastanawia się, kim zostanie, kiedy dorośnie.

Papiszon – ukochany zięć mojej babci. Maniak techniki komputerowej. Łakomczuch. Wiele lat temu mama prosiła o rękę pewnego faceta. (Założę się, że nie przyszło jej do głowy poczekać, aż on zrobi to pierwszy). Facet nazywał się Grześ, studiował matematykę i był potwornie roztargniony. Pewnie dlatego zgodził się, zanim zrozumiał, w co się pakuje. Nie minął rok, a już został Papiszonym. Przez chwilę my, mężczyźni, mieliśmy w domu liczebną przewagę nad Mamiszonym, który wbrew pozorom jest kobietą. Ta sytuacja była dla mamy nie do zniesienia, toteż po namyśle urodziła jeszcze dwie dziewczynki i tym samym położyła kres męskiej [dominacji](#) w domu.

Kaszydło – homo nie bardzo [sapiens](#), lat cztery i trochę. Kłamczucha i skarżypyta. Kiedy nie śpi, przebiera się za królowną albo grzebie w moich szufladach. Inteligencja jak u [strunowca](#). Wstyd powiedzieć – wierzy w Świętego Mikołaja!

Mały Potwór – samiczka, trojga imion: Anna Klementyna Natalia. Jesienią skończyła rok. Pierwszą świeczkę na urodzinowym torcie najpierw zdmuchnęła, potem zjadła. Dobrze rozwinięty apetyt, gorzej z rozumem. Ma siedem zębów, na co mam dowody w postaci śladów na przegubie. W celach taktycznych udaje głupszą, niż jest w rzeczywistości – leje w majtki, pije z butelki i odmawia mówienia w ludzkim [narzeczu](#), a wszystko po to, żeby utrzymać posadę Ukochanego Dzidziusia Mamusi.

Źródło: *Dynastia Miziołków*, [w:] Joanna Olech, *Dynastia Miziołków*, Kraków 1997.

O autorce

Joanna Olech

Źródło: Archwium pisarki, tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Joanna Olech

ur. 1955

Ilustratorka, publicystka i autorka popularnych książek dla dzieci. Wydała m.in. *Dynastię Miziołków* i serię powieści o smoku Pomponie.

Ćwiczenie 2

Wypisz z powieści Joanny Olech pt. *Dynastia Miziołków* przezwiska oraz prawdziwe imiona członków rodziny.

Ćwiczenie 3

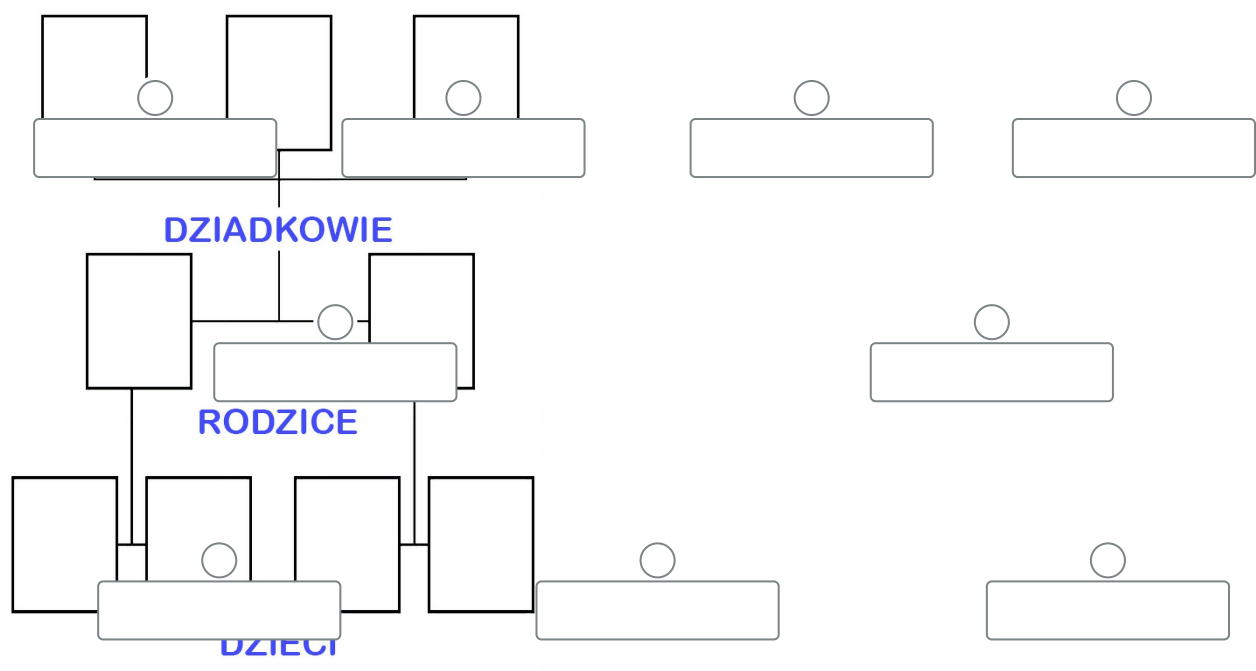
Zdecyduj, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe.

Zdanie	Prawda	Fałsz
Papiszon jest synem Kaszydła.	☐	☐
Mamiszon i Papiszon są małżeństwem.	☐	☐
Mały Potwór to brat Miziołka.	☐	☐
Kaszydło i Miziołek są rodzeństwem.	☐	☐

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4

Stwórz drzewo genealogiczne dynastii Miziołków. Wpisz we właściwym miejscu: babcia, dziadek, Mamiszon, Papiszon, Miziołek, Kaszydło, Mały Potwór.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 5

W którym z podanych słowników należy szukać definicji słów umieszczonych w przypisach? Zaznacz prawidłową odpowiedź.

☐ słownik wyrazów bliskoznacznych

☐ słownik języka polskiego

☐ słownik ortograficzny

☐ słownik frazeologiczny

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 6

Odpowiedz, jak rozumiesz zwrot „homo nie bardzo sapiens” i „inteligencja jak u strunowca”? Co miał na myśli Miziołek mówiąc tak o swojej siostrze?

Ćwiczenie 7

Jakimi przymiotnikami można określić dynastię Miziołków? Zaznacz wszystkie prawidłowe odpowiedzi.

☐ typowa

☐ nieciekawa

☐ zwyczajna

☐ nieszablonowa

☐ nietypowa

☐ komiczna

☐ zabawna

☐ nudna

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 8

Na podstawie opisów postaci zamieszczonych we fragmencie, sporządź o nich krótką notatkę. Wyjaśnij, w jaki sposób chłopiec przedstawia członków swojej rodziny, jakich określić używa oraz o jakich sytuacjach opowiada.

Ćwiczenie 9

Co kojarzy się Miziołkowi z każdym z członków rodziny i z nim samym? Dopasuj określenia do właściwych osób.

Miziołek

rękawiczki

Święty Mikołaj

„Chatka Puchatka”

konwalia

bez

róża

królewna

ząb

tort

komputer

liczby

Mamiszon

Papiszon

Kaszydło

Mały Potwór

Polecenie 1

Użyj wyobraźni i opisz Miziołka tak, jak widziałaby go wybrana przez ciebie postać z *Dynastii Miziołków*. Nie ograniczaj swojego poczucia humoru.

Ciekawostka

Jak myślisz, czy Miziołek istnieje naprawdę? Obejrzyj film, a wszystko się wyjaśni.

Film dostępny pod adresem [/preview/resource/RylkYNclfIjeC](https://contentplus.pl/preview/resource/RylkYNclfIjeC)

Joanna Olech o swojej twórczości

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., muzyka: istockphoto.com, licencja: CC BY 3.0.

Nagranie video. Na początku pojawia się plansza „Czy Miziołki istnieją naprawdę?”. Następnie pojawia się pisarka i ilustratorka Joanna Olech. Znajduje się ona w pokoju na tle książek. Na końcu pojawia się plansza z napisami: wystąpiła Joanna Olech. Scenariusz i realizacja Contentplus.pl na zlecenie Uniwersytetu Wrocławskiego w ramach projektu "E-podręczniki do kształcenia ogólnego". Czerwiec 2015.

Ćwiczenie 10

Zaznacz wszystkie cechy, które określają Miziołka.

☐ opryskliwy

☐ powierzchowny

☐ spostrzegawczy

☐ nudny

☐ dowcipny

☐ głupi

☐ bystry

☐ dociekliwy

☐ przenikliwy

☐ inteligentny

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ważne!

Pamiętaj, że:

- **ród** to grupa ludzi, którzy mają wspólnego przodka;
- **rodzina** to grupa osób, które są ze sobą spokrewnione lub spowinowaczone;
- **dynastia** to panującyród, w którym władza jest dziedziczona z ojca na syna.

Dynastia Jagiellonów

Źródło: Polona, domena publiczna.

Ćwiczenie 11

Uporządkuj pojęcia użyte w tekście Joanny Olech, tak aby oddzielić te, które są nacechowane pozytywnie od tych, które są nacechowane negatywnie.

Słowa wartościujące pozytywnie

łakomczuch

idiotyczne

nieudolny

kłamczucha

roztargniony

skarżypyta

ukochany

dzidziuś

Słowa wartościujące negatywnie

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 12

Wskaż prawidłowe wyjaśnienie związku frazeologicznego „z rodziną wychodzi się dobrze tylko na zdjęciu”.

- ☐ na rodzinie zawsze można polegać
- ☐ najładniej wygląda się na zdjęciach rodzinnych
- ☐ na rodzinie nie można polegać, a szczególnie gdy chodzi o sprawy finansowe
- ☐ warto robić zdjęcia rodzinne

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 13

Wskaż prawidłowe znaczenie przysłowia „gdy rodzina żyje w zgodzie, to jej bieda nie dobodzie”.

- ☐ los sprzyja rodzinom żyjącym w biedzie
- ☐ nie warto żyć w zgodzie
- ☐ bieda to problem, który dotyczy każdej rodziny
- ☐ los sprzyja rodzinom żyjącym w pokoju

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 14

Poniżej zaznacz wszystkie synonimy wyrazu „rodzina”.

☐ bliscy

☐ krewni

☐ obcy

☐ ród

☐ nieznajomi

☐ klan

☐ familia

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 2

Porozmawiaj z koleżankami i kolegami z klasy na temat rodziny. W tym celu wspomóż się poniższymi pytaniami oraz poleceniem. Zapisz swoje wnioski.

- Czy członkowie twojej rodziny mają przeczyska? Jeśli tak, to jakie? Skąd się wzięły?
- Jak zwracasz się do mamy, taty, rodzeństwa? Jak oni zwracają się do Ciebie?
- Przedstaw swoją rodzinę w sposób podobny do Miziołkowego.